

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آشنایی با قانون مجازات اسلامی وقوانین مربوط به حرف پزشکی

دکتر رضا عبدی
کارشناس پزشکی قانونی

• از لحاظ شمول ، مي توان قوانين و مقررات را به سه دسته تقسيم کرد:

• 1- قوانين و مقرراتي كه همه شهروندان جمهوري اسلامي ايران را شامل مي گردد:

• مثال : قانون مجازات اسلامي ، قانون مدني و...

• 2- قوانين و مقرراتي كه بخشهاي وسيعي از جامعه را در بر مي گيرد:

• مثال : قانون كار ، قانون استخدام كشوري

• 3- قوانين و مقرراتي كه به اقتضاي شغل و حرفه خاص افراد وضع شده اند:

• مثال : قوانين استخدام خاص ، بخشنامه ها ، وزارت ، آئين نامه ها ، انتظام

• تعریف جرم:

هر فعل یا ترك فعلي که در قانون برای آن مجازات تعیین شده باشد
جرم محسوب می شود

• تعریف قصور پزشکی:

انجام یا ترك عملي در حرفه پزشکی که در قانون جهت آن مجازات
تعیین شده باشد

• انواع از نظر قضایی:

1- کیفری 2- انتظامی 3- انضباطی

• انواع از نظر ماهیت جرم:

1- بی احتیاطی 2- بی مبالایی 3- عدم مهارت 4- عدم رعایت

ماده ۱۴- مجازات‌های مقرر در این قانون چهار قسم است:

الف- حد

ب- قصاص

پ- دیه

ت- تعزیر

ماده ۱۵- حد مجازاتی است که موجب، نوع، میزان و کیفیت اجرای آن در شرع مقدس، تعیین شده است.

ماده ۱۶- قصاص مجازات اصلی جنایات عمدی بر نفس، اعضاء و منافع است که به شرح مندرج در کتاب سوم این قانون اعمال می شود.

ماده ۱۷- دیه اعم از مقدر و غیرمقدر، مالی است که در شرع مقدس برای ایراد جنایت غیرعمدی بر نفس، اعضاء و منافع و یا جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی قصاص ندارد به موجب قانون مقرر می شود.

ماده ۱۸- تعزیر مجازاتی است که مشمول عنوان حد، قصاص یا دیه نیست و به موجب قانون در موارد ارتکاب محرمات شرعی یا نقض مقررات حکومتی تعیین و اعمال می گردد. نوع، مقدار، کیفیت اجراء و مقررات مربوط به تخفیف، تعلیق، سقوط و سایر احکام تعزیر به موجب قانون تعیین می شود. دادگاه

ماده ۱۵۸- علاوه بر موارد مذکور در مواد قبل، ارتکاب رفتاری که طبق قانون جرم محسوب می شود، در موارد زیر قابل مجازات نیست:

الف- در صورتی که ارتکاب رفتار به حکم یا اجازه قانون باشد.
ب- در صورتی که ارتکاب رفتار برای اجرای قانون اهم لازم باشد.
پ- در صورتی که ارتکاب رفتار به امر قانونی مقام ذی صلاح باشد و امر مذکور خلاف شرع نباشد.

ت- اقدامات والدین و اولیای قانونی و سرپرستان صغار و مجانین که به منظور تأدیب یا حفاظت آنها انجام می شود، مشروط بر اینکه اقدامات مذکور در حد متعارف و حدود شرعی تأدیب و محافظت باشد.

ث- عملیات ورزشی و حوادث ناشی از آن، مشروط بر اینکه سبب حوادث، نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد و این مقررات هم مغایر موازین شرعی نباشد.

ج- هر نوع عمل جراحی یا طبی مشروع که با رضایت شخص یا اولیاء یا سرپرستان یا نمایندگان قانونی وی و رعایت موازین فنی و علمی و نظامات دولتی انجام می شود. در موارد فوری اخذ رضایت ضروری نیست.

فصل پنجم - مهلت پرداخت دیه

ماده ۴۸۸- مهلت پرداخت دیه، از زمان وقوع جنایت به ترتیب زیر است مگر اینکه به نحو دیگری تراضی شده باشد:

الف- در عهد موجب دیه، ظرف یک سال قمری

ب- در شبه عهد، ظرف دو سال قمری

پ- در خطای محض، ظرف سه سال قمری

ماده ۵۵۵- هرگاه رفتار مرتکب و فوت مجنی علیه هر دو در ماههای حرام «محرم، رجب، ذی القعدة و ذی الحجه» یا در محدوده حرم مکه، واقع شود خواه جنایت عمدی خواه غیرعمدی باشد، علاوه بر دیه نفس، یک سوم دیه نیز افزوده می گردد. سایر مکانها و زمانهای مقدس و متبرک مشمول حکم تغلیظ دیه نیست.

تبصره - معیار شروع و پایان ماههای حرام، مغرب شرعی است مانند ماه رجب که از مغرب شرعی آخرین روز ماه جمادی الثانی، شروع و با مغرب شرعی آخرین روز ماه رجب به پایان می رسد.

ماده ۵۵۶- در حکم تغلیظ دیه فرقی میان بالغ و غیربالغ، زن و مرد و مسلمان و غیرمسلمان نیست. سقط جنین نیز پس از پیدایش روح، مشمول حکم تغلیظ است. تغلیظ دیه، در مواردی که عاقله یا بیت المال پرداخت کننده دیه باشد نیز جاری است. در قتل عمدی که به علت عدم امکان قصاص یا عدم جواز آن دیه پرداخت می شود نیز این حکم جاری است.

ماده ۵۵۷- تغلیظ دیه مخصوص قتل نفس است و در جنایت بر اعضاء و منافع جاری نیست.

برخي از مواد قانوني مجازات اسلامي

• «قوانین مرتبط با خطاهای پزشکی در قانون مجازات اسلامی در صورتی که پزشک به عنوان متهم باشد به 5 دسته تقسیم می شود:»

- 1. صدور گواهی های خلاف واقع
- 2. فاش کردن اسرار پزشکی
- 3. قصور پزشکی
- 4. عدم اخذ براءت و رضایت
- 5. سقط جنین جنایی

گواهي خلاف واقع

● ماده 538 ق.م.ا(مبحث تعزيرات مصوب
1375):

هرکس شخصاً يا توسط ديگري براي معافيت خود يا
شخص ديگري از خدمت دولت يا نظام وظيفه يا
براي تقديم به دادگاه گواهي پزشکي به اسم طبيب
جعل کند به حبس از شش ماه تا یکسال يا به سه تا
شش ميليون ريال جزاي نقدي محکوم خواهد شد.

• ماده 539 ق.م.ا (مبحث تعزیرات):

هرگاه طبیب تصدیق نامه برخلاف واقع درباره شخصی
برای معافیت از خدمت در ادارات رسمی یا نظام وظیفه یا
برای تقدیم به مراجع قضائی بدهد به حبس از **شش ماه تا**
دو سال یا به سه تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی
محکوم خواهد شد.

و هرگاه تصدیق نامه مزبور به واسطه اخذ مال یا وجهی
انجام گرفته علاوه بر استرداد و ضبط آن بعنوان جریمه ،
به مجازات مقرر برای رشوه گیرنده محکوم می گردد.

• ماده 540 ق.م.ا (مبحث تعزیرات) :

برای سایر تصدیق نامه‌های خلاف واقع که موجب ضرر شخص ثالثی باشد یا آن که خسارتی بر خزانه دولت وارد آورد مرتکب علاوه بر جبران خسارت وارده به شلاق تا 74 ضربه یا به دویست هزار تا دویست میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

افشای راز پزشکی

● ماده 648 ق.م.ا (مبحث تعزیرات) :

اطباء و جراحان و ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می‌شوند هرگاه در غیر از موارد قانونی ، اسرار مردم را افشا کنند به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شوند.

قصور پزشکی

• ماده 616 ق.م.ا (مبحث تعزیرات) :

”در صورتی که قتل غیر عمد به واسطه بی احتیاطی یا بی مبالائی و یا اقدام به امری که مهارت آن را نداشته باشد و یا به سبب عدم رعایت نظامات واقع شود مسبب به حبس از يك سال تا سه سال و نیز به پرداخت دیه در صورت مطالبه از ناحیه اولیاء دم محکوم خواهد شد مگر اینکه خطای محض باشد“

- تبصره 3 ماده 295 (مصوب 1392): هرگاه بر اثر بی احتیاطی یا بی مبالایی یا عدم مهارت و عدم رعایت مقررات مربوط به امری قتل یا ضرب یا جرح واقع شود به نحوی که اگر آن مقررات رعایت می شد، حادثه ای اتفاق نمی افتاد قتل و یا ضرب و جرح در حکم شبه عمد خواهد بود.

• مسئولیت مدنی مصوبه 1339 :

”هر کس بدون مجوز قانونی عمدا یا در نتیجه بی احتیاطی به جان یا سلامتی مال یا حیثیت یا شهرت تجارتي یا هر حق دیگری که به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده لطمه ای وارد نماید که موجب ضرر و زیان مادي-معنوي شود مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود خواهد بود“

قانون مجازات اسلامی قبلی

- ماده 22 - دادگاه میتواند در صورت احراز جهات مخففه ، مجازات تعزیری و یا بازدانده را تخفیف دهد و یا تبدیل به مجازات از نوع دیگری نماید که مناسبتی به حال متهم باشد

• جهات مخففه عبارتند از :

- 1 - گذشت شاكي يا مدعي خصوصي .
- 2 - اظهارات و راهنمائي هاي متهم كه در شناختن شركاء و معاونان جرم و يا كشف اشيائي كه از جرم تحصيل شده است موثر باشد .
- 3 - اوضاع و احوال خاصي كه متهم تحت تاثير آنها مرتكب جرم شده است از قبيل - رفتار و گفتار تحريك آميز مجني عليه يا وجود انگيزه شرافتمندانه در ارتكاب جرم .
- 4 - اعلام متهم قبل از تعقيب و يا اقرار او در مرحله تحقيق كه موثر در كشف جرم باشد .
- 5 - وضع خاص متهم يا سابقه او
- 6 - اقدام يا كوشش متهم بمنظور تخفيف اثرات جرم و جبران زيان ناشي از آن

قانون مجازات اسلامی جدید

- ماده 37- در صورت وجود يك يا چند جهت از جهات تخفيف، دادگاه مي تواند مجازات تعزيري را به نحوي كه به حال متهم مناسب تر باشد به شرح ذيل تقليل دهد يا تبديل كند:
 - الف- تقليل حبس به ميزان يك تا سه درجه
 - ب- تبديل مصادره اموال به جزاي نقدي درجه يك تا چهار
 - پ- تبديل انفصال دائم به انفصال موقت به ميزان پنج تا پانزده سال
 - ت- تقليل ساير مجازات هاي تعزيري به ميزان يك يا دو درجه از همان نوع يا انواع ديگر

• ماده 38- جهات تخفیف عبارتند از:

• الف- گذشت شاکی یا مدعی خصوصی

• ب- همکاری مؤثر متهم در شناسایی شرکا یا معاونان،
تحصیل ادله یا کشف اموال و اشیاء حاصله از جرم یا به
کار رفته برای ارتکاب آن

• پ- اوضاع و احوال خاص مؤثر در ارتکاب جرم، از قبیل
رفتار یا گفتار تحریک آمیز بزه دیده یا وجود انگیزه
شرافتمندانه در ارتکاب جرم

• ت- اعلام متهم قبل از تعقیب یا اقرار مؤثر وی درحین
تحقیق و رسیدگی

- ث- ندامت، حسن سابقه و یا وضع خاص متهم از قبیل کهولت یا بیماری
- ج- کوشش متهم به منظور تخفیف آثار جرم یا اقدام وی برای جبران زیان ناشی از آن
- چ- خفیف بودن زیان وارده به بزه‌دیده یا نتایج زیانبار جرم
- ح- مداخله ضعیف شریک یا معاون در وقوع جرم
- تبصره 1- دادگاه مکلف است جهات تخفیف مجازات را در حکم خود قید کند.
- تبصره 2- هرگاه نظیر جهات مندرج در این ماده در مواد خاصی پیش‌بینی شده باشد، دادگاه نمی‌تواند به موجب همان جهات، مجازات را دوباره تخفیف دهد.

- ماده 64- مجازات‌های جایگزین حبس عبارت از دوره مراقبت، خدمات عمومی رایگان، جزای نقدی، جزای نقدی روزانه و محرومیت از حقوق اجتماعی است که در صورت گذشت شاکی و وجود جهات تخفیف با ملاحظه نوع جرم و کیفیت ارتکاب آن، آثار ناشی از جرم، سن، مهارت، وضعیت، شخصیت و سابقه مجرم، وضعیت بزه‌دیده و سایر اوضاع و احوال، تعیین و اجراء می‌شود.

- ماده 68- مرتکبان جرائم غیرعمدي به مجازات جایگزین حبس محکوم می گردند مگر اینکه مجازات قانونی جرم ارتكابي بیش از دو سال حبس باشد که در این صورت حکم به مجازات جایگزین حبس، اختیاری است.

برائت نامه

• ماده 60 ق.م.ا (مصوب 1370):

چنانچه طبیب قبل از شروع درمان یا اعمال جراحی از مریض یا ولی او برائت حاصل نموده باشد ضامن خسارت جانی ، یا مالی یا نقص عضو نیست و در موارد فوری که اجازه گرفتن ممکن نباشد طبیب ضامن نمی باشد.

• ماده 319 ق.م.ا (مصوب 1370):

هرگاه طبیبی گرچه حاذق و متخصص باشد در
معالجه‌هایی که شخصاً انجام می‌دهد یا دستور آن
را صادر می‌کند هرچند با اذن مریض یا ولی او
باشد باعث تلف جان یا نقص عضو یا خسارت مالی
شود ضامن است.

• ماده 322 ق.م.ا (مصوب 1370):

هرگاه طبیب یا بیطار و مانند آن قبل از شروع به درمان از مریض یا ولی او یا از صاحب حیوان برائت حاصل نماید ، عهده‌دار خسارت پدید آمده نخواهد بود.

ماده ۴۹۵- هرگاه پزشک در معالجاتی که انجام می‌دهد موجب تلف یا صدمه بدنی گردد، ضامن دیه است مگر آنکه

عمل او مطابق مقررات پزشکی و موازین فنی باشد یا این که قبل از معالجه براءت گرفته باشد و مرتکب تقصیری هم نشود و چنانچه أخذ براءت از مریض به دلیل نابالغ یا مجنون بودن او، معتبر نباشد و یا تحصیل براءت از او به دلیل بیهوشی و مانند آن ممکن نگردد، براءت از ولی مریض تحصیل می‌شود.

تبصره ۱- در صورت عدم قصور یا تقصیر پزشک در علم و عمل برای وی ضمان وجود ندارد هرچند براءت أخذ نکرده باشد.

تبصره ۲- ولی بیمار اعم از ولی خاص است مانند پدر و ولی عام که مقام رهبری است. در موارد فقدان یا عدم

دسترسی به ولی خاص، رئیس قوه قضائیه با استیذان از مقام رهبری و تفویض اختیار به دادستانهای مربوطه به اعطای براءت به طبیب اقدام می‌نماید.

ماده ۴۹۶- پزشک در معالجاتی که دستور انجام آن را به مریض یا پرستار و مانند آن صادر می‌نماید، در صورت تلف یا صدمه بدنی ضامن است مگر آنکه مطابق ماده (۴۹۵) این قانون عمل نماید.

تبصره ۱- در موارد مزبور، هرگاه مریض یا پرستار بداند که دستور اشتباه است و موجب صدمه و تلف می‌شود و با وجود این به دستور عمل کند، پزشک ضامن نیست بلکه صدمه و خسارت مستند به خود مریض یا پرستار است.

ماده ۴۹۷- در موارد ضروری که تحصیل براءت ممکن نباشد و پزشک برای نجات مریض، طبق مقررات اقدام به

معالجه نماید، کسی ضامن تلف یا صدمات وارده نیست.

سقط جنین

• ماده 622 ق.م.ا (مبحث تعزیرات) :

هرکس عالماً عامداً به واسطه ضرب یا اذیت و آزار زن حامله ، موجب سقط جنین وی شود علاوه بر پرداخت دیه یا قصاص حسب مورد به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهد شد.

• ماده 623 ق.م.ا (مبحث تعزیرات)

هر کس به واسطه دادن ادویه یا وسائل دیگری موجب سقط جنین زن گردد به شش ماه تا یک سال حبس محکوم می شود و اگر عالماً و عامداً زن حامله ای را دلالّت به استعمال ادویه یا وسایل دیگری نماید که جنین وی سقط گردد به حبس از سه تا شش ماه محکوم خواهد شد مگر اینکه ثابت شود این اقدام برای حفظ حیات مادر می باشد و در هر مورد حکم به پرداخت دیه مطابق مقررات

• ماده 624 ق.م.ا (مبحث تعزیرات) :

اگر طبیب یا ماما یا داروفروش و اشخاصی که
بعنوان طبابت یا مامایی یا جراحی یا داروفروشی
اقدام می کنند وسایل سقط جنین فراهم سازند و یا
مباشرت به اسقاط جنین نمایند به حبس از **دو تا**
پنج سال محکوم خواهند شد و حکم به پرداخت
دیه مطابق مقررات مربوط صورت خواهد پذیرفت.

ماده واحده: (قانون مجازات خودداری از کمک به مصدومین و رفع مخاطرات جانی مصوب 1354)

- هرکس شخص یا اشخاصی را در معرض خطر جانی مشاهده کند و بتواند با اقدام فوری خود یا کمک طلبیدن از دیگران یا اعلام فوری به مراجع یا مقامات صلاحیتدار از وقوع خطر یا تشدید نتیجه آن جلوگیری کند بدون اینکه با این اقدام خطری متوجه او یا دیگران شود و با وجود استمداد یا دلالت اوضاع و احوال بر ضرورت کمک از اقدام به این امر خودداری نماید، به حبس جنحه‌ای تا یک سال و یا جزای نقدی تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد. در این مورد اگر مرتکب از کسانی باشد که به اقتضای حرفه خود می‌توانسته کمک موثری بنماید به حبس جنحه‌ای از سه ماه تا دو سال یا جزای نقدی از ده هزار ریال تا یکصد هزار ریال محکوم خواهد شد.

مسئولان مراکز درمانی اعم از دولتی یا خصوصی که از پذیرفتن شخص آسیب دیده و اقدام به درمان او یا کمک‌های اولیه امتناع نمایند به حداکثر مجازات ذکر شده محکوم می‌شوند. نحوه تامین هزینه درمان این قبیل بیماران و سایر مسائل مربوط به موجب آئین‌نامه‌ای است که به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

2- هرگاه کسانی که حسب وظیفه یا قانون مکلفند به اشخاص آسیب دیده یا اشخاصی که در معرض خطر جانی قرار دارند کمک نمایند از اقدام لازم به آنها خودداری کنند به حبس جنحه‌ای از شش ماه تا سه سال محکوم خواهند شد.

3- دولت مکلف است در شهرها و راهها به تناسب احتیاج مراکز درمان فوری و اورژانس و وسائل انتقال مصدومین و بیماران که احتیاج به کمک فوری دارند ایجاد و فراهم نماید.

4- مامورین انتظامی نباید متعرض کسانی که خود متهم نبوده و اشخاص آسیب دیده را به مراجع انتظامی یا مراکز درمانی می‌رسانند بشوند.

- در این ماده واحده تاکید بر **خطر جانی** شده است که در صورت بروز حادثه مصادیق آن بر اساس تشخیص پزشك است (ضرورت حضور پزشك) و یا احتمال خطر قریب الوقوع است (خطر سقوط)
- در این ماده واحده تاکید بر **اقدام فوری** شده است که مناسب ترین اقدام در کوتاهترین زمان ممکن است که ضرورت آموزش کمکهای اولیه به پرسنل غیر حرفه ای و حضور پرسنل حرفه ای را میرساند

- **مشاهده کردن** برای ایجاد مسئولیت کفایت می کند
- این ماده واحده ناظر بر همه افراد جامعه است ولی مجازات کسانی که حسب وظیفه یا قانون مکلفند به اشخاص آسیب دیده یا اشخاصی که در معرض خطر جانی قرار دارند کمک نمایند تشدید شده است
- خطر جانی برای امداد رسان نداشته باشد
- مرگ یا تشدید عوارض مصدوم شرط تحقق محکومیت این ماده واحده نمی باشد و صرف عدم کمک رسانی کفایت می کند

ماده 5 قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب 1334

- هیچیک از مؤسسات پزشکی و دارویی و صاحبان فنون پزشکی و داروسازی و سایر مؤسسات مطرح در ماده اول این قانون حق انتشار آگهی تبلیغاتی که موجب گمراهی بیماران یا مراجعین به آنها باشد و یا به تشخیص وزارت بهداشتی بر خلاف اصول فنی و شئون پزشکی یا عفت عمومی باشد، ندارند و استفاده از عناوین مجعول و خلاف حقیقت روی تابلو و سر نسخه پزشکی یا طریق دیگر و دادن وعده های فریبنده ندارند
- دخل و تصرف و یا تغییر در نسخه پزشکی به هر صورت که باشد، بدون اجازه خود پزشك از طرف داروساز ممنوع
- متخلفین برای بار اول به پرداخت پنج هزار ریال تا بیست هزار ریال دفعات بعد هر دفعه از بیست هزار ریال تا پنجاه هزار ریال جزای نقدی و یا به حبس جنحه ای از یکماه تا چهار ماه و یا به هردو

اشتغال به طبابت بدون داشتن مجوز قانونی

• -

طبق ماده 3 قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب سال 1334

•

هر کس بدون داشتن پروانه رسمی پزشکی، داروسازی، دندان پزشکی به فنون مزبور اشتغال ورزد و یا بدون اخذ پروانه از وزارت بهداشت اقدام به تاسیس یکی از موسسات پزشکی (از قبیل بیمارستان، زایشگاه، تیمارستان، آسایشگاه، آزمایشگاه، پلی کلینیک، موسسات فیزیوتراپی و الکتروفیزیوتراپی، داروخانه، هیدروتراپی، لابراتوار، درمانگاه، بخش تزریقات و پانسمان و ...) به هر نام و عنوان نماید یا پروانه خود را به دیگری واگذار نموده و پروانه دیگری را مورد استفاده قرار دهد **بلافاصله محل کار تعطیل و به حبس از شش ماه تا دو سال و پرداخت جریمه از پنج هزار ریال محکوم خواهد شد**

نمونه هایی از انواع تخلفات انتظامی پزشکان

- 1- به کار نبردن حداکثر تلاش ممکن جهت معالجه و درمان بیماران
- 2- سهل انگاری در انجام وظیفه و عدم رعایت موازین علمی، شرعی و قانونی
- 3- افشاء نمودن اسرار و نوع بیماری
- 4- پذیرش بیمار بیش از حدود توان معاینه و درمان
- 5- انجام اعمال خلاف شئون پزشکی
- 6- تحمیل نمودن مخارج غیر ضروری به بیماران
- 7- ایجاد نمودن رعب و هراس در بیمار
- 8- تجویز داروهای روان گردان و مخدر
- 9- رعایت ننمودن تعرفه های خدمات درمانی
- 10- اخذ مبلغ مازاد بر وجوه دریافتی توسط مسئولان مؤسسات درمانی
- 11- عدم همکاری لازم در زمان وقوع بحران و سوانح و یا پیشگیری از بیماری های واگیردار

- 12- ممنوعیت جذب و هدایت بیمار از مؤسسات بهداشتی و درمانی دولتی و خیریه به مطب شخصی یا مؤسسات پزشکی خصوصی
- 13- جذب بیمار از طریق تبلیغات گمراه کننده
- 14- انتشار مقالات و گزارش های پزشکی خلاف اصول علمی که جنبه تبلیغاتی داشته باشد
- 15- استفاده از عناوین علمی و تخصصی تأیید نشده
- 16- تجویز دارو، خارج از مجموعه دارویی کشور
- 17- عدم ادامه درمان بیمار
- 18- انتخاب پزشک مشاور بدون نظر پزشک معالج
- 19- فروش دارو و تجهیزات پزشکی در محل اشتغال
- 20- عدم تحریر صحیح و مشخصات و نحوه استفاده داروهای تجویز شده
- 21- عدم صدور نسخه بر اساس اصول علمی و شرایط بیمار

• 22- عدم نظارت مستمر مسئولان فني بر امور مؤسسات
پزشكي

23- عدم رعايت ضوابط مربوط به درج آگهي در رسانه ها و
تنظيم سر نسخه ها و تابلوها

24- استفاده و به کارگيري افراد فاقد صلاحيت در امور
پزشكي

25- عدم اعلام تغيير نشاني مطب و مؤسسه پزشكي

26- عدم مساعدت و همکاري در فوريت هاي پزشكي

27- عدم رعايت ضوابط علمي و حرفه اي توسط مسئولان
فني

- متخلفین جرائم انتظامی فوق الذکر با توجه به شدت و ضعف عمل ارتكابي و تعدد و تكرار آن حسب مورد به مجازاتهاي زیر محكوم مي گردند:
 - الف- تذكر يا توبيخ شفاهي در حضور هيأت مديره نظام پزشكي محل
 - ب- اخطار يا توبيخ كتبي با درج در پرونده نظام پزشكي محل
 - ج- توبيخ كتبي با درج در پرونده نظام پزشكي و نشریه نظام پزشكي محل يا الصاق رأي در تابلو اعلانات نظام پزشكي محل
 - د- محرومیت از اشتغال به حرفه هاي پزشكي و وابسته از 3 ماه تا يك سال در محل ارتكاب تخلف
 - ه- محرومیت از اشتغال به حرفه هاي پزشكي و وابسته از 3 ماه تا يك سال در تمام کشور
 - و- محرومیت از اشتغال به حرفه هاي پزشكي و وابسته از بیش از يك سال تا پنج سال در تمام کشور
 - ز- محرومیت دائم از اشتغال به حرفه هاي پزشكي و وابسته در تمام کشور (13)

- در مواردی که مشاوره پزشکی لازم باشد **انتخاب پزشك مشاور** با پزشك معالج است. در صورتی که بیمار یا بستگان او مشاوره پزشکی را درخواست نمایند، مشاوره پزشکی با نظر پزشك معالج به عمل می‌آید و اجرای دستورات پزشك مشاور با نظر پزشك معالج می‌باشد و چنانچه بیمار یا بستگان او بدون موافقت پزشك معالج، از پزشك دیگری برای درمان بیمار دعوت به عمل آورند، در این صورت پزشك معالج اول می‌تواند از **ادامه درمان بیمار** در موارد غیر اورژانس خودداری نماید.

- شاغلین حرفه‌های پزشکی مکلفند در **موارد فوریت‌های پزشکی** اقدامات مناسب و لازم را برای نجات بیمار بدون فوت وقت انجام دهند.

- مسئولان فني موسسات پزشكي اعم از دولتي ،
عمومي ، خصوصي و خيرييه مكلفند علاوه بر
قوانين و مقررات موجود در آئين نامه‌هاي مصوب
وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشكي و
سازمان نظام پزشكي ، ضوابط علمي و حرفه‌اي
ذيربط را رعايت كنند.

مراجع ذیصلاح رسیدگی به شکایات از
حرف پزشکی

• دادگاههای دادگستری

• هیات انتظامی نظام پزشکی

• سازمان تعزیرات حکومتی

دادگستری

- دادسرا:

دادستان- بازپرسی- دادیاری- اجرای احکام

- دادگاه:

بدوی- تجدید نظر- دیوانعالی

- ضابطین:

پلیس- مامورین امنیتی- دستگاهها واحدهای بازرسی

- کارشناسان درامور پزشکی:

دولتی: کمیسیون پزشکی قانونی

نیمه دولتی: نظام پزشکی

غیر دولتی: کارشناسان رسمی دادگستری- کارشناسان غیر رسمی

- وظایف:

دادرسی و رسیدگی به کلیه شکایات

- مجازاتها:

بر اساس قانون مجازات اسلامی

هيات انتظامي نظام پزشي

تشکيلات:

دادسرای انتظامي - هيات بدوي - هيات تجديد نظر - هيات عالي انتظامي - کميسيون مشورتي

وظايف:

رسيدگي به تخلفات انتظامي
کارشناسي به در خواست دادگاهها

مجازاتها:

توبيخ شفاهي و کتبي - محروميت حرفه اي

هئیت بدوی:

متشکل از 13 نفر:

- 1 نفر قاضی به معرفی رییس قوه قضاییه
- مسئول پزشکی قانونی شهرستان یا نماینده وی
- 5 پزشک
- 1 دندانپزشک
- 1 داروساز
- 1 دکتر علوم آزمایشگاهی
- 1 کارشناس پروانه دار
- 1 پرستار
- 1 لیسانسیه مامایی

افراد فوق باید متدین و خوش سابقه دارای حداقل 5 سال سابقه در حرفه مربوطه باشند که با پیشنهاد هیات مدیره شهرستان و حکم رییس کل منصوب می گردد.

هیات تجدید نظر:

- متشکل از 13 نفر شامل :
- نفر از قضات دادگاه تجدید نظر استان به معرفی رییس قوه قضاییه
- مدیر کل پزشکی قانونی استان
- 5 پزشک
- 1 دندانپزشک
- 1 داروساز
- 1 دکتر علوم آزمایشگاهی
- 1 لیسانسیه پروانه دار
- 1 لیسانسیه مامایی
- 1 پرستار

افراد فوق از افراد متدین و خوش سابقه با 7 سال تجربه کاری به پیشنهاد شورای هماهنگی استان و حکم رییس کل منصوب می شوند و عزل آنان توسط رییس کل می باشد.

هیات عالی انتظامی:

جهت رسیدگی به اعتراضات وارده به آرای هیات های تجدید نظر استانها در سازمان مرکزی در تهران تشکیل میگردد شامل:

1. 1 نفر از قضات با تقوا و با تجربه به معرفی رییس قوه قضاییه
2. رییس سازمان پزشکی قانونی کشور یا نماینده تام الاختیار وی
3. 5 پزشک مسلمان با 7 سال سابقه
4. 1 دندانپزشک مسلمان با 7 سال سابقه
5. 1 داروساز مسلمان با 7 سال سابقه
6. 1 دکترای علوم آزمایشگاهی مسلمان با 7 سال سابقه
7. 1 لیسانسیه پروانه دار مسلمان با 7 سال سابقه
8. 1 لیسانسیه مامایی مسلمان با 7 سال سابقه
9. 1 نفر پرستار

افراد فوق به پیشنهاد رییس کل و تصویب شورای عالی با حکم رییس کل برای 4 سال منصوب می گردند و عزل آنها توسط رییس کل سازمان است.

قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی درمانی مصوب 1367

نوع تشکیلات: دولتی و غیر قضایی

گروه کارشناسی: کمیسیون ماده 11 (نماینده وزیر بهداشت - رئیس دانشگاه - رئیس نظام پزشکی) وظایف:

- 1- ایجاد موسسه پزشکی غیر مجاز توسط اشخاص فاقد صلاحیت یا افراد متخصص بدون پروانه
- 2- ایجاد و ارائه خدمات مازاد بر احتیاج به منظور سودجویی و..
- 3- بکارگیری افراد فاقد صلاحیت حرفه ای در موسسات پزشکی
- 4- ترك موسسه پزشکی توسط مسئول فنی در ساعات مقرر
- 5- تعطیل غیر موجه مطب و یا موسسه پزشکی بدون اطلاع نظام پزشکی
- 6- اداره داروخانه بدون اخذ پروانه یا بدون حضور مسئول فنی
- 7- تهیه و تدارك دارو از منابع غیر مجاز
- 8- ارائه دارو بدون نسخه پزشك
- 9- عدم درج قیمت دارو در نسخ پزشك
- 10- عرضه خارج از شبکه ملزومات پزشکی یا شیر خشك و....

مجازات‌ها: اخطار کتبی - توبیخ کتبی و درج در پرونده نظام پزشکی - جریمه نقدی - تعطیلی محل کار - لغو پروانه - قطع سهمیه دارویی - زندان

Thank you for your attention